

15 Φεβρουαρίου 2018
Αριθμ. Πρωτ.: 236990/7330/2018

Πληροφορίες: κ. κ. Κωνσταντίνος Μπαρτζελιώτης
Θεοδώρα Πετούση

ΔΗΜΟΣ ΘΗΡΑΣ
Οικονομική Επιτροπή
84700 ΦΗΡΑ, ΘΗΡΑ

ΔΗΜΟΣ ΘΗΡΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
84700 ΦΗΡΑ, ΘΗΡΑ

Θέμα: *Απόρριψη αιτήματος αποζημίωσης για υλική ζημία σε εξοπλισμό ατόμου με αναπηρία λόγω κακής συντήρησης επιφάνειας πεζοδρόμου στα Φηρά δήμου Θήρας*

Σχετ. Η υπ' αρ. 237/2017 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου Θήρας

Αξιότιμες κυρίες, Αξιότιμοι κύριοι,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρ. 103 § 9 του Συντάγματος και το ν. 3094/2003 εξετάζει αναφορά του κου *** σχετικά με την υπηρεσία σας. Ειδικότερα:

A. Αναφερόμενα περιστατικά και υφιστάμενη κατάσταση:

Όπως συνάγεται από το περιεχόμενο και τα συνοδευτικά στοιχεία της αναφοράς, ο θιγόμενος είναι χρήστης αναπηρικού αμαξιδίου που κατοικεί και δραστηριοποιείται στη Σαντορίνη. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του, τον Ιούνιο του 2015, το αναπηρικό αμαξίδιο του υπέστη μη επισκευάσιμη βλάβη, εξαιτίας της καταστροφής του συνδετικού αρμού στην ανάγλυφη επιφάνεια του λιθόστρωτου πεζοδρόμου με βαθμίδες (πλατύσκαλα) στην Καλδέρα, πλησίον του αρχαιολογικού μουσείου στα Φηρά δήμου Θήρας, όπου βρισκόταν ο ίδιος και κινείτο με τη βοήθεια φιλικού προσώπου – συνοδού (λόγω της ανηφορικής κλίσης). Συγκεκριμένα, αποκολλήθηκε ο δεξιός μπροστινός τροχός και διαπιστώθηκε διαμπερές ρήγμα στο ανθρακονημάτινο σκελετό του εν λόγω εξοπλισμού. Σύμφωνα με την από 01-07-15 βεβαίωση της εταιρίας προμήθειας του εν λόγω προϊόντος LGMEDICAL, το αμαξίδιο κρίθηκε μη επισκευάσιμο. Το ποσό για την αντικατάσταση του κατεστραμμένου εξοπλισμού υπολογίστηκε στα 4.950 ευρώ, σύμφωνα με έγγραφη προσφορά της ίδιας εταιρίας.

Μετά το ατυχές περιστατικό ο αναφερόμενος απευθύνθηκε με την υπ' αρ. 9363/14-07-15 αίτησή του στο δήμο Θήρας, αιτούμενος αποζημίωση για την ανεπανόρθωτη βλάβη που

υπέστη το αμαξίδιό του, εξαιτίας της κακοτεχνίας στην κατασκευή του συγκεκριμένου πεζοδρομου, της απουσίας συντήρησης και της απουσίας προειδοποιητικής σήμανσης για την μη ασφαλή διέλευση εμποδιζόμενων ατόμων στο σημείο αυτό, όπως διατείνεται. Επισήμανε δε τη σοβαρή ευθύνη των αρμόδιων δημοτικών υπηρεσιών για την παράλειψη αυτή, που προκάλεσε κατά την άποψή του την υλική ζημία στο μόνο -για την αυτόνομη διαβίωση και διακίνησή του- μέσο, ως εμποδιζόμενο άτομο με αναπηρία των κάτω άκρων. Με την εν λόγω αίτηση προσκόμισε στοιχεία τεκμηρίωσης για τη διεκδίκηση καταβολής της δαπάνης αντικατάστασης από το δήμο (01-07-15 βεβαίωση και προσφορά της εταιρίας LGMEDICAL).

Αρχικώς, η συζήτηση του θέματος από την Οικονομική Επιτροπή αναβλήθηκε, με την υπ' αρ. 190/2015 απόφασή της, εν αναμονή της σχετικής γνωμοδότησης των Τ.Υ. του δήμου.

Εν συνεχεία, στις 31-10-2016 η Τ.Υ. του δήμου Θήρας ενημέρωσε εγγράφως την Οικονομική Επιτροπή του δήμου, ότι διενήργησε αυτοψία στον επίμαχο δρόμο. Σύμφωνα με τις διαπιστώσεις της επρόκειτο για δρόμο κλιμακωτό, κατασκευασμένο από λίθους, στον οποίο είχε απομακρυνθεί το συνδετικό υλικό, λόγω της μη συντήρησής του για μεγάλο χρονικό διάστημα. Η υφιστάμενη κατάσταση δεν κρίθηκε επικίνδυνη για το μέσο χρήστη, ωστόσο θεωρήθηκε ακατάλληλη για όσους χρησιμοποιούν αμαξίδια, διότι δεν διασφαλιζέτο η προσβασιμότητά τους, εξαιτίας της κλιμάκωσης, αλλά και της επιφάνειας του δαπέδου.

Παρά τα ανωτέρω, και μάλιστα δύο χρόνια μετά από την υποβολή του αιτήματος, ο ενδιαφερόμενος ενημερώθηκε, έκπληκτος, για την απόρριψη του αιτήματός του (13729/02-11-17 έγγραφο της Ο.Ε.). Συγκεκριμένα, η Οικονομική Επιτροπή με την υπ' αρ. 237/17 απόφασή της (υπ' αρ. 22/31-10-17 πρακτικό συνεδρίασης), δεν ενέκρινε το αίτημα καταβολής αποζημίωσης με εξώδικο συμβιβασμό, αρνούμενη οποιαδήποτε υπαιτιότητα για την κατάσταση του οδοστρώματος. Σύμφωνα με το σκεπτικό της επιτροπής, η χρήση του εν λόγω παραδοσιακού, λιθόστρωτου, με ανώμαλη επιφάνεια πεζοδρόμου ήταν προσωπική επιλογή του ενδιαφερόμενου, παρότι είναι ακατάλληλος για αναπηρικά αμαξίδια.

B. Νομικό πλαίσιο

Δεδομένης της αρνητικής αντιμετώπισης της περίπτωσης από πλευράς του δήμου, ο Συνήγορος του Πολίτη επιθυμεί να επισημάνει τις ακόλουθες προβλέψεις του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου:

Η απόφαση για εξώδικο συμβιβασμό εναπόκειται πράγματι στη διακριτική ευχέρεια της Οικονομικής Επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 72 § 1 περ. ιδ' του Ν. 3852/2010 (βλ. και το υπ' αριθμ. πρωτ. **οικ. 45351/12-11-2013 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών** και το Φ.1000.2/26683/4-7-2013 έγγραφο του ΣτΠ). Ωστόσο, η άσκηση διακριτικής ευχέρειας ελέγχεται ως προς την τήρηση των άκρων ορίων που καθορίζονται με βάση την αρχή της

νομιμότητας, η οποία διέπει το σύνολο της δράσης της Δημόσιας Διοίκησης (βλ. ενδεικτικά Επ. Σπηλιωτόπουλο «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου», εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη 2010, σελ. 156).

Στην προκειμένη περίπτωση, το εύρος της διακριτικής ευχέρειας οριοθετείται κατ' αρχήν από την υποχρέωση των Δήμων για αποζημίωση λόγω αστικής ευθύνης με βάση τα άρθρα 105 και 106 του ΕισΝΑΚ, τα οποία ορίζουν ότι: «Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση εκτός αν η πράξη ή παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος...» και «οι διατάξεις... εφαρμόζονται και για την ευθύνη των δήμων και κοινοτήτων ή των άλλων προσώπων δημοσίου δικαίου από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων που βρίσκονται στην υπηρεσία τους». Η ευθύνη αυτή δύναται να περιοριστεί με βάση το άρθρο 300 του ΑΚ, που ορίζει: «Αν εκείνος που ζημιώθηκε συντέλεσε από δικό του πταίσμα στην ζημία ή την έκτασή της, το δικαστήριο μπορεί να μην επιδικάσει αποζημίωση ή να μειώσει το ποσό της. [...]»

Στις εξουσίες που έχουν παραχωρηθεί στους Δήμους, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία (Ν. 3463/06 «Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων» άρθρα 75 § I περ. α7 και 119 § ε' και ια' και «Καλλικράτης» Ν. 3852/2010 άρθρο 83 § 1 περ. δ' και 94 § 2) ανήκει και η αρμοδιότητα για την κατασκευή, συντήρηση και βελτίωση του οδικού δικτύου. Οι εν λόγω διατάξεις γίνεται παγίως δεκτό ότι δεν έχουν τεθεί αποκλειστικά χάριν του γενικού συμφέροντος, αλλά αποσκοπούν, «παράλληλα και στην εξυπηρέτηση των πολιτών, δηλαδή στην ομαλή και ασφαλή κυκλοφορία αυτών και των οχημάτων και, επομένως, η παράλειψη... της οφειλομένης... νομίμου υποχρέωσης δημιουργεί ευθύνη... και αντίστοιχη αξίωση των πολιτών προς αποκατάσταση της εξ αυτής προσγενομένης ζημίας...» (ΣΤΕ740/2001 με παραπομπές σε παλαιότερες αποφάσεις του ίδιου δικαστηρίου).

Ως προς την εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία σε κοινόχρηστους χώρους των οικισμών που προορίζονται για την κυκλοφορία πεζών, ειδικές ρυθμίσεις θέτει η ΥΑ 52907/09 (ΦΕΚ 2621 Β/31-12-2009). Σε αυτές περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων:

- α) η διαμόρφωση ή ανακατασκευή κοινοχρήστων χώρων για πεζούς εντός των οικισμών, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται σε αυτούς η δυνατότητα πρόσβασης και ατόμων με αναπηρία,
- β) η διασφάλιση ισόπεδων, συνεχών και σταθερών επιφανειών στις επιστρώσεις δαπέδων με επιμελές αρμολόγημα και
- γ) η γενική απαγόρευση ανάγλυφων εσοχών και εξοχών που επιβαρύνουν τη βάδιση και την κύλιση του ΑΝΑΠΗΡΙΚΟΥ αμαξιδίου. Ειδικότερα, όσον αφορά στην προσβασιμότητα κοινοχρήστων χώρων το άρθρο 1 της ΥΑ αναφέρει ότι «*Η πλήρης προσβασιμότητα εξασφαλίζεται με τη δημιουργία επιπέδων κίνησης οριζοντίων ή χαμηλής κλίσης και επαρκούς πλάτους σύμφωνα με τα οριζόμενα στα επόμενα άρθρα. Σε πεζοδρόμια και σε πεζοδρόμους*

του μη βασικού δικτύου πεζοδρόμων, εφόσον η μορφολογία του εδάφους δεν επιτρέπει τη δυνατότητα δημιουργίας πλήρως προσβάσιμων χώρων κίνησης για άτομα σε αναπηρικό αμαξίδιο, εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα για τις λοιπές κατηγορίες χρηστών».

Ανάλογες με τις ανωτέρω προβλέψεις της μνημονευθείσας ΥΑ είναι και οι ρυθμίσεις του άρθρου 26 του Νέου Οικοδομικού Κανονισμού (ΝΟΚ) που ορίζουν ότι: *«Κατά τη διαμόρφωση ή ανακατασκευή των κοινόχρηστων χώρων των οικισμών (όπως ιδίως χώρων που προορίζονται για την κυκλοφορία των πεζών, όπως των πλατειών, πεζοδρόμων, πεζοδρομίων ... κ.λπ.) εφόσον το επιτρέπει η μορφολογία του εδάφους, επιβάλλεται να εξασφαλίζεται η δυνατότητα πρόσβασης ατόμων με αναπηρία ή εμποδιζόμενων ατόμων με οδεύσεις πεζών, οδεύσεις τυφλών, κεκλιμένα επίπεδα (ράμπες) χωρίς αναβαθμούς με κλίση μέχρι 5% , προσβάσιμα μηχανικά μέσα κάλυψης υψομετρικών διαφορών, κατάλληλη τοποθέτηση αστικού εξοπλισμού, όπως στεγάστρων, καθιστικών, στύλων φωτισμού, κάδων απορριμμάτων, σήμανσης κ.λπ.»*

Σημειώνεται δε ότι το Υπουργείο Εσωτερικών στην προσπάθεια υιοθέτησης και τήρησης των μέτρων για την ίση μεταχείριση των εμποδιζόμενων ατόμων, έχει επανειλημμένα ζητήσει από τους ΟΤΑ και τις λοιπές δημόσιες υπηρεσίες να προχωρήσουν στην υλοποίηση έργων και δράσεων για τη βελτίωση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ (υπ' αρ. ΔΙΑΔΠ/Β/10056/27.5.2002, ΔΙΑΔΠ/Β/18036/23.9.2002β, ΥΠ.ΕΣ 8303/Εγκ.6/8-2-2008 κλπ), ενώ το ΥΠΕΝ¹ έχει εκδώσει οδηγίες που αφορούν όχι μόνο στην εξασφάλιση προσβασιμότητας των ΑμεΑ στους εξωτερικούς κοινόχρηστους χώρους, αλλά και στην οριζόντια και κατακόρυφη αυτόνομη και ασφαλή προσπέλαση και στην εξυπηρέτηση των ατόμων αυτών σε όλους τους εξωτερικούς και εσωτερικούς χώρους των κτιρίων (βλ. Οδηγίες Σχεδιασμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής *«Σχεδιάζοντας για Όλους»*).

Οι παραπάνω ρυθμίσεις για την προσβασιμότητα επίσης έχουν τεθεί προς εξυπηρέτηση πολιτών και όχι αποκλειστικά χάριν του γενικού συμφέροντος, καθώς αποτελούν εξειδίκευση γενικότερης αρμοδιότητας για τη συντήρηση των κοινόχρηστων χώρων (κατά τα οριζόμενα στις προαναφερθείσες διατάξεις του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και του Ν. 3852/2010). Επιπρόσθετα, ανταποκρίνονται και στο δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία για ίση μεταχείριση, ερειδόμενο πλέον ρητά και στην κυρωθείσα με τον Ν. 4074/2012 Διεθνή Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (εφεξής

¹ Σύμφωνα με τη νέα διάρθρωση του Οργανισμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (άρθρο 39 του Π.Δ.132/17 (ΦΕΚ 160 Α/30-10-2017), το Τμήμα Ελέγχου και Προστασίας Δομημένου Περιβάλλοντος και Ποιότητας Αστικού Χώρου της Διεύθυνσης Εφαρμογής Σχεδιασμού και Ελέγχου Δομημένου Περιβάλλοντος, *ασκεί –μεταξύ- άλλων την αρμοδιότητα της εποπτείας και ελέγχου της εφαρμογής της νομοθεσίας σε θέματα προσβασιμότητας και ελεύθερης κυκλοφορίας πεζών, ΑμεΑ και εμποδιζόμενων ατόμων σε κοινόχρηστους χώρους και της συνεργασίας κάθε μορφής με άλλες Υπηρεσίες του Δημοσίου, ..., Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλους φορείς ..., για την προώθηση και εξασφάλιση της αυτόνομης διακίνησης και διαβίωσης των Ατόμων με Αναπηρίες».*

ΔΣΑμεΑ), οι αρχές της οποίας διατρέχουν την έννομη τάξη συνολικά. Αυτές περιλαμβάνουν τη μη διάκριση, το σεβασμό της διαφοράς και την αποδοχή των ατόμων με αναπηρίες ως μέρους της ανθρώπινης ποικιλομορφίας και την προσβασιμότητα (άρθρο 3 εδ. β', δ' και στ' αντίστοιχα). Ως διάκριση βάσει αναπηρίας ορίζεται «*οποιαδήποτε διάκριση, αποκλεισμός ή περιορισμός βάσει αναπηρίας, η οποία έχει ως σκοπό ή επίπτωση να εμποδίσει ή να ακυρώσει την αναγνώριση, απόλαυση ή άσκηση, σε ίση βάση με τους άλλους, όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, ατομικό ή οποιοδήποτε άλλο τομέα*» (άρθρο 2). Η Σύμβαση προβλέπει επίσης ότι: «*1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν ότι όλα τα άτομα είναι ίσα ενώπιον και σύμφωνα με το νόμο και δικαιούνται, χωρίς οποιαδήποτε διάκριση, ίση προστασία και ίσα οφέλη από το νόμο. 2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη απαγορεύουν όλες τις διακρίσεις βάσει αναπηρίας και εγγυώνται στα άτομα με αναπηρίες ίση και αποτελεσματική νομική προστασία κατά των διακρίσεων για οποιοδήποτε λόγο [...]*» (άρθρο 5). Τέλος, για την υλοποίηση των αρχών της Σύμβασης, ορίζεται ότι: «*1. Προκειμένου να είναι σε θέση τα άτομα με αναπηρίες να ζουν ανεξάρτητα και να συμμετέχουν πλήρως σε όλες τις πτυχές της ζωής, τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλίζουν στα άτομα με αναπηρίες την πρόσβαση, σε ίση βάση με τους άλλους, στο φυσικό περιβάλλον, τα μέσα μεταφοράς, την πληροφορία και τις επικοινωνίες, συμπεριλαμβανομένων και των τεχνολογιών και συστημάτων πληροφορίας και επικοινωνιών και σε άλλες εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, τόσο στις αστικές όσο και στις αγροτικές περιοχές. Τα μέτρα αυτά, που θα συμπεριλαμβάνουν τον προσδιορισμό και την εξάλειψη των εμποδίων και κωλυμάτων προσβασιμότητας, θα ισχύουν, μεταξύ άλλων, για: α. τα κτίρια, τους δρόμους, τις μεταφορές και λοιπές εσωτερικές και υπαίθριες εγκαταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων και των σχολείων, των κατοικιών, των ιατρικών εγκαταστάσεων και των εργασιακών χώρων [...]*» (άρθρο 9).

Γ. Απόψεις του ΣΤΠ

Ο ΣΤΠ, έχοντας ήδη από την έναρξη της λειτουργίας του το έτος 1998 διερευνήσει αναφορές πολιτών με αίτημα την κάλυψη ζημιών οφειλόμενων σε παραλείψεις των ΟΤΑ να συντηρήσουν επαρκώς το οδόστρωμα και τους δημόσιους χώρους που βρίσκονται στα όρια της τοπικής τους αρμοδιότητας γενικότερα, έχει επισημάνει ότι αυτού του είδους οι διαφορές αστικής αντικειμενικής ευθύνης των άρθρων 105-106 του ΕισΝΑΚ και η παραπομπή εκκαθάρισης αυτών στο πλαίσιο δικαστικής διένεξης ως **επιλογή** υπονομεύει το δημόσιο συμφέρον. Και τούτο, διότι καταρχάς, επιβαρύνει τους ήδη κορεσμένους δικονομικούς μηχανισμούς διευρύνοντας τη δικαστική ύλη σε πεδία πλήρως ρυθμισμένα από το νόμο και ήδη επαρκώς επεξεργασμένα από τη νομολογία. Κατά δεύτερον, προσαυξάνει την τελική

δαπάνη του δημοσίου, καθώς πλέον της θετικής ζημίας, προστίθενται τα δικαστικά έξοδα του ενάγοντος, ενδεχομένως δε και κονδύλια περί αναπλήρωσης διαφυγόντων κερδών και ικανοποίησης ηθικής βλάβης².

Πλέον και υπό την ιδιότητά του ως πλαίσιο προαγωγής, προστασίας και παρακολούθησης εφαρμογής της ΔΣΑμεΑ (βάσει του άρθρου 72 § 1 του Ν. 4488/2017 σε συνδυασμό με το άρθρο 33 § 2 του Ν. 4074/2012), ο ΣτΠ είναι ιδιαίτερα ευαίσθητος σε ζητήματα που αφορούν στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και στην παροχή αυτών, ώστε να προστατευθεί η ιδιωτική κι η οικογενειακή ζωή των ατόμων με αναπηρία³ και των εμποδιζόμενων ατόμων⁴. Όπως αναγνωρίζεται και στη ΔΣΑμεΑ, η εξασφάλιση προσβασιμότητας έχει βαρύνουσα σημασία, διότι δίνει σε κάθε άτομο το θεμελιώδες δικαίωμα της ελευθερίας επιλογών χρήσης, με ασφάλεια και άνεση, υποδομών, υπηρεσιών και αγαθών σε κάθε στιγμή της ζωής του. Η εξασφάλιση, ωστόσο, της πρόσβασης και της εξυπηρέτησης των ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ) και γενικότερα των εμποδιζόμενων ατόμων είναι ένα σύνθετο εγχείρημα, στο οποίο υπεισέρχονται πολλοί παράγοντες που επηρεάζουν το τελικό αποτέλεσμα, όπως ο σωστός σχεδιασμός, η ενημέρωση, η εκπαίδευση, οι νοοτροπίες, ο έλεγχος, οι αρμοδιότητες κ.λπ., ενώ ο κίνδυνος αποτυχίας είναι συχνός, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις εκείνες όπου η εφαρμογή των κανόνων προσβασιμότητας γίνεται, προκειμένου να τηρηθεί ο τύπος και όχι η ουσία (εν προκειμένω δηλαδή δε θα έπρεπε κανείς να σταθεί μόνο στο αυστηρό καθεστώς πολλαπλής προστασίας του παραδοσιακού οικισμού και στην μορφολογική ιδιαιτερότητα της νήσου, αλλά και στη συνεκτίμηση της συμβατότητας αυτών κατά την εφαρμογή των διατάξεων περί προσβασιμότητας).

Μολονότι, από την άλλη, η κείμενη νομοθεσία με αντικείμενο την διασφάλιση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ και των εμποδιζόμενων ατόμων είναι ιδιαίτερα εκτενής και σαφής, είναι αμφίβολο, εάν ο υφιστάμενος σχεδιασμός των υποδομών, υπηρεσιών και αγαθών καλύπτει τις ανάγκες ακόμα και του μέσου χρήστη, όπως προκύπτει και από την προαναφερθείσα υπ' αρ. 8303/εγκ.6/08-02-2008 εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών, γεγονός που επιφέρει ισχυρές διακρίσεις εις βάρος των ΑμεΑ και των εμποδιζόμενων ατόμων γενικότερα. Σύμφωνα με την εν λόγω εγκύκλιο, η παρακώλυση της ελεύθερης χρήσης και προσπέλασης των πεζοδρομίων και των λοιπών κοινόχρηστων χώρων λόγω των υφισταμένων κακοτεχνιών, της κακής συντήρησης, της αυθαίρετης κατάληψης κ.λπ. συνιστά σύνηθες φαινόμενο σε καθημερινή βάση, που αναγκάζει όχι μόνον τα εμποδιζόμενα

² Βλ. Ειδική Έκθεση του ΣτΠ με τίτλο «*Αστική Ευθύνη Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Η περίπτωση υλικών ζημιών σε οχήματα από ανωμαλίες του οδοστρώματος ή άλλες παρεμφερείς αιτίες*», Νοέμβριος 2004, καθώς και έγγραφο ΣτΠ υπ' αριθμ. Φ.1000.2/26683/4-7-2013 .

³ Ως άτομα με Αναπηρία (ΑμεΑ) νοούνται σύμφωνα με τη διεθνή κατάταξη του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας -μεταξύ άλλων- και τα άτομα με κινητικές αναπηρίες.

άτομα, αλλά και τους λοιπούς πεζούς να κυκλοφορούν συχνά με κίνδυνο της ασφάλειάς τους. Η υφιστάμενη κατάσταση οφείλεται -εκτός των άλλων- στην έλλειψη κοινωνικής συνείδησης, στην έλλειψη σεβασμού στους νόμους και βέβαια, στην αδιαφορία και ατιμωρησία από τις αρμόδιες αρχές.

Στην πράξη, σημαντικός παράγοντας στην προσπέλαση και χρήση του δομημένου περιβάλλοντος από εμποδιζόμενα άτομα -και κατ' επέκταση από όλους- **είναι η ασφάλεια που παρέχεται από την ορθή και τακτική συντήρηση, από τα χρησιμοποιούμενα υλικά και από τον τρόπο κατασκευής. Η ολισθηρότητα του δαπέδου, σε συνάρτηση με την υφή του υλικού, όσο και με το ανάγλυφο της επιφάνειάς του,** είναι μια άλλη παράμετρος της δυνατότητας κίνησης που πρέπει να εξετάζεται σοβαρά για την αποφυγή κινδύνου εκτροπής του αναπηρικού αμαξιδίου, ή τυχόν άλλων βοηθημάτων (πατερίτσες, κλπ). **Εξίσου αναγκαία είναι η αποφυγή αρμών διαμόρφωσης στην επιφάνεια των πεζοδρόμων κατά τρόπο που δημιουργεί κραδασμούς στην κίνηση των αμαξιδίων ή ανατροπές κατά το βάδισμα.**

Τέλος, από όλα τα παραπάνω συνάγεται ότι η δημιουργία προσβάσιμου περιβάλλοντος, όπου όλοι οι χρήστες -ανεξαρτήτως ικανοτήτων- μπορούν αυτόνομα, με ασφάλεια και με άνεση να προσεγγίσουν και να χρησιμοποιήσουν τις υποδομές, αγαθά και υπηρεσίες, συνιστά δικαίωμα των πολιτών και αντίστοιχη υποχρέωση όλων των δημόσιων φορέων. Κατ' επέκταση, η διεκδίκηση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στους κοινόχρηστους χώρους σε ίση βάση με τους άλλους αποτελεί επίσης άσκηση δικαιώματος και ως τέτοια, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως πταίσμα, ικανό να ενεργοποιήσει το άρθρο 300 του ΑΚ και να περιορίσει με αυτόν τον τρόπο την ευθύνη του Δήμου για μη εκπλήρωση των υποχρεώσεών του. Κι αυτό γιατί, σε αντίθετη περίπτωση, το συγκεκριμένο δικαίωμα θα καθίστατο κενό γράμμα.

Δ. Συμπεράσματα-προτάσεις.

Υπό το πρίσμα όλων των ανωτέρω και με βάση τις διαπιστώσεις της Τ.Υ., θεωρούμε ότι η διαπιστωμένη μακρόχρονη απουσία συντήρησης, η κακή κατάσταση της ανάγλυφης επιφάνειας του δαπέδου του πεζοδρόμου, η απουσία ανάλογης προειδοποιητικής σήμανσης αποτελούν παραλείψεις υλικών ενεργειών στις οποίες όφειλε -με βάση τις κείμενες διατάξεις- να είχε προβεί ο Δήμος Θήρας και οι οποίες σχετίζονται αιτιωδώς με την πρόκληση της επίμαχης βλάβης που υπέστη ο κύριος *** κατά την άσκηση του δικαιώματός του να βρίσκεται και να κινείται – όπως και όλοι οι υπόλοιποι- στην Καλδέρα, πλησίον του αρχαιολογικού μουσείου στα Φηρά δήμου Θήρας. Αντίστοιχα, θεωρούμε περιφρονητική για

⁴ Ως εμποδιζόμενα άτομα νοούνται όλοι όσοι εμποδίζονται από το λανθασμένο σχεδιασμό και τους άλλους φραγμούς στην πόλη σε όλους τους τομείς της καθημερινής τους ζωής. Σε αυτά συγκαταλέγονται -μεταξύ άλλων- και τα άτομα που χρησιμοποιούν οποιοδήποτε τύπο αμαξιδίου κι έχουν δυσκολία στην κίνηση.

τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία την άποψη που καταγράφεται στο υπ' αρ. 22/31-10-17 πρακτικό συνεδρίασης της Οικονομικής Επιτροπής, ότι δηλαδή η ζημία που υπέστη ο κύριος *** οφείλεται σε δική του επιλογή, καθώς ισοδυναμεί με άρνηση στους χρήστες αναπηρικού αμαξιδίου να έχουν πρόσβαση στο συγκεκριμένο χώρο.

Για όλους αυτούς τους λόγους, διατυπώνουμε τη θέση ότι οι υπηρεσίες του δήμου σας οφείλουν να επανεξετάσουν το θέμα υπό το πρίσμα των όσων εκτέθηκαν παραπάνω, ικανοποιώντας απολύτως τόσο την εφαρμογή της νομιμότητας όσο και την αποκατάσταση της υλικής και ηθικής ζημίας που υπέστη ο αναφερόμενος.

Το παρόν κοινοποιείται στο γραφείο δημάρχου Θήρας, για ενημέρωση και τυχόν απαιτούμενες ενέργειες.

Για κάθε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση θα είμαστε στη διάθεσή σας.

Με εκτίμηση

Ιωάννης Π. Σαγιάς Καλλιόπη Λυκοβαρδή
Βοηθοί Συνήγοροι του Πολίτη

Κοινοποίηση:

1. ***
2. Δήμαρχο Θήρας
Κο Νίκο Ζώρζο
84700 Φηρά Θήρας